Makale

1. James Croll, Dünya'nın yörüngesel olarak Güneş'ten uzaklaştığı zamanlarda soğuyacağını söylüyordu. Kendi hesabıyla bu yörüngesel uzaklaşmalar, her yarım küre için yaklaşık 10 bin yılda bir olmak üzere toplamda 22 bin yılda bir gerçekleşmektedir. Croll'un görüşleri ilk başta kabul edilmese de 1920'lerde Milutin Milankovic onun görüşlerini temel alıp geliştirmiştir. Milankovic, dış merkezlilik, eksen eğikliği ve Dünya yörüngesinin deviniminin, Dünya'ya ulaşan radyasyondan dolayı döngüsel değişikliğe neden olduğunu ve bu yörünge zorlamasının Dünya üzerindeki iklim modellerini kuvvetle etkilediğini ileri sürmüştür.

Bu metinle ilgili olarak,

I. Terimlere yer verilmiştir.

II. Sayısal veriler kullanılmıştır.

III. Tanık göstermeden yararlanılmıştır.

IV. Ciddi, ağırbaşlı bir üslup kullanılmıştır.

çıkarımlarından hangileri <u>söylenemez</u>?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) II ve III. E) III ve IV.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yay ayraç içinde verilen düşünceyi geliştirme yolu kullanılmıştır?

A) Frontal lobların en ön kısımları olan prefrontal loblar ve onlara bitişik motor korteks, kişiliği duygularla birleştirir, düşünceyi eyleme dönüştürür. (Tanımlama)

B) Aslına bakılırsa beynin içindeki iletişimin nerdeyse %90'ı birleştirici liflerden oluşan ve beynin kendi kendisine konuşmasını sağlayan yollarla gerçekleşir. (Karşılaştırma)

C) Poryetal lobların her biri, bedenin karşıt tarafından gelen duyumları alan bir istasyon gibi davranır; bu loblar bilgiyi beynin en geniş lif ağları yoluyla bütünleştirmekten sorumludur. (Somutlama)

D) Bir fincan çay koymak, prefrontal lobların bu eyleme karar vermesini, premotor bölgenin gerekli kas hareketlerinin sırasını programlamasını ve motor bölgelerin el ve kol kaslarını harekete geçirmesini gerektirir. (Örnekleme)

E) Nörologlar, gelişmiş mikroskoplarla yaptıkları titiz gözlemler sayesinde, nöronların fiziksel olarak birbirine bağlı olmadığını, sinaps denen eklemlerle birbirinden ayrıldığını tespit etmişlerdir. (Tanık gösterme)

MEB 2018 - 2019 • Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü

3.

I

Pitoresk sözcüğü etimolojik olarak "resim gibi, resimsi" anlamına gelmektedir. Bu sözcüğün sözlük anlamı, "durumu ve görünüşü resim konusu olmaya değer (görünüş)" açıklaması yer almaktadır. Şiir sanatındaki kullanımıyla pitoresk, şiiri duygu ve düşüncenin soyut ifadesinden kurtararak ona gözle görülür bir şekil vermektir.

II

Kutuplardaki buzullar erimeye devam etmektedir. Bu değişim; erozyon, sel, kasırga, heyelan vb. afetlere yol açmakta, ısınmanın yeryüzünde ve denizlerde artması ile belli canlı türlerinin sayısında azalmalar görülmektedir. Yeryüzünde artan sıcaklıkla birlikte polen mevsiminin uzaması, astım gibi alerjik hastalıkların artmasına neden olmaktadır.

Numaralanmış metinlerle ilgili aşağıdaki değerlendirmelerden hangisi doğrudur?

A) I. metinde öznellik ağır basmaktadır.

B) I. metin, edebî makaleden alınmıştır.

C) II. metinde tartışmacı anlatıma başvurulmuştur.

D) II. metinde dil, alıcıyı harekete geçirme işleviyle kullanılmıştır.

E) Her iki metinde de karşılaştırmadan yararlanılmıştır.

4. I. Arkeolojide toplumların değişim sürecini, kullanılan materyalin değişimi ile gözlemleyebiliyoruz. Örneğin bir seramiğin şeklinin veya boyunun değişimini hatta bir anda kullanımdan kalktığını görmek, kültürel veya ekonomik değişimin bir göstergesidir.

II. Beyinde bilgi aktarımı hem elektriksel hem kimyasaldır. Önce elektriksel sinir itkisi bir sinapsa ulaşıncaya kadar bir akson boyunca ilerler. Sonra kimyasalların (sinir ileticiler) salınmasını sağlar, bu kimyasallar sinapsı aşar, diğer tarafa ulaştıktan sonra bitişik nöronu elektriksel olarak harekete geçirir.

III. Uygurca yazma eserlerin pek azı Soğd alfabesiyle, büyük bir kısmı Soğd yazısının işlek biçiminden gelişmiş olan Uygur alfabesiyle, küçük bir kısmı da Mani alfabesiyle yazılmıştır.

Bu metinlerin ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

A) Öznel anlatımın benimsenmesi

B) Doğrudan alıntılamaya başvurulması

C) Dilin, dil ötesi işlevde kullanılması

D) Bilimsel kavram ve terimlere yer verilmesi

E) Yan ve mecaz anlamlı sözcüklere yer verilmesi

5. Ömer Seyfettin, 1914'te yazdığı Millî Şiirler başlıklı yazısında dilin gittikçe sadeleştiğine, "aruz"un ihmal edildiğine temas ederek Recaizade Ekrem ile Aka Gündüz'ün ilk şehit pilotlarımız üzerine yazdığı şiirlerini karşılaştırıyor. Ekrem Bey'in "Vatan ey fikr-i âsmân-peymâ" dizesiyle başlayan "Tayyarecilerimiz" başlıklı şiirini halkın anlamayacağını fakat Aka Gündüz'ün "Yaşayan Ölüler" başlıklı "Gökte bulutlara bir yoldaştınız" dizesiyle başlayan şiirini ise herkesin anlayacağını yazıyor. Yazısının devamında Ömer Seyfettin şöyle diyor: "Millî şiirler, millet için yazılır; bir zümre için yazılmaz."

Bu parçada sözü edilen yazının türü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Makale
B) Röportaj
C) Sohbet
D) Fıkra
E) Anı

6. Aşağıdakilerden hangisi bir makaleden alınmış <u>olamaz</u>?

A) Mutlak sıfıra nasıl ulaşabilir veya yaklaşabiliriz? Termodinamiğin ikinci yasası bize, ısının sıcak bir cisimden soğuk bir cisme kendiliğinden akacağını ancak "yardım edilmeden" ters yönde akmayacağını söylüyor.

B) Bir kabın içine bir miktar gaz koyulup ısıtılırsa, gazın basıncı artar; basınç dediğimiz şey aslında gaz moleküllerinin kabın duvarlarına çarpmasıdır ve sıcaklık arttıkça moleküllerin hızı arttığından bu çarpma da fazlalaşır.

C) Modern teknolojinin en çarpıcı etkilerinden biri, zengin ve yoksul uluslar arasındaki uçurumu derinleştirmesidir. Açları doyurmak pek kârlı değil. İnsanın insandan esirgediği insaniyet, binlerce insanın açlıktan ölmesine yol açıyor.

D) Eski çağlarda gerçekleşen yanardağ faaliyetlerinin kalıntılarını incelerken jeologlar, dünyanın farklı bölgelerinde, içerikleri birbirine çok benzeyen ve en bol elementlerden olan silikon ve magnezyum içeren lav örnekleri buldular.

E) Ultrasonik uygulamalarının pek çoğu iki olgudan yararlanır. İlki, ultrasonik bir ses dalgasının, iki maddeyi birbirinden ayıran yüzeye ulaşır ulaşmaz geri yansımasıdır. Bu etki, hem mühendislikte hem de tıpta kullanılan kusur dedektörünün temelini oluşturur.

7. Güneş, klorlu ve tuzlu su, saçın protein yapısında bozulmalara neden oluyor. Bozulan protein yapısıyla birlikte saçlarda incelme, kopma ve kırılmaların yanı sıra saç renginde solma izleniyor. Saçımızın yılda 10 santim uzadığı düşünülürse 30 santimlik bir saç teli yaklaşık 3 yıldır bizimle ve birçok dış etkene maruz kalıyor. Güneş, deniz ve havuzun yanı sıra saç boyaları, sık fön çektirmek, çok gergin yapılan atkuyruğu ya da örgüler ve saç şekillendiricilerinin kullanılması da saçın yapısını bozuyor. Tüm bu etkenler bir arada düşünüldüğünde yaz aylarında saçların yaşlanmaması için ekstra özen göstermek gerekiyor.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Sağlıkla ilgili bir konu bilimsel yaklaşımlar doğrultusunda ele alınmıştır.

B Saçın yapısını bozan etkenlerden bahsedilmiştir.

C) Yazar kendiyle konuşuyormuş, sohbet ediyormuş havası içerisindedir.

D) Kişiden kişiye değişmeyen yargılara yer verilmiştir.

E) Sayısal veriler kullanılarak inandırıcılık arttırılmaya çalışılmıştır.

8. Bugün, okuma alışkanlığının kaliteli çocuk kitaplarıyla kazanılacağı, çocuk yaşlarda kitaplarla yapılan olumlu tanışmanın ileriki yaşlara da yansıyacağı herkesin kabul ettiği bir gerçektir. Çocuk kitaplarının çocuklar tarafından sevilmesi, dinlenmesi ve okunması için biçim (kullanılan malzeme, boyut, ağırlık, kapak ve ciltleme, punto, mizanpaj ve resimleme) ve içerik (tema, konu, karakterler) açısından uygun özelliklere sahip olması gerekmektedir. Biçim ve içerik olarak uygun hazırlanmış kitapların, çocuğun bütün gelişim alanlarını ve eğitimini destekleyeceği kabul edilmektedir.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

A) Yer, zaman ve kişi ögeleriyle oluşturulmuş anlatmaya dayalı bir edebî metindir.

B) Olay merkezli, gerçek yaşamı anlatan edebî bir metindir.

C) Sözcükler; mecaz anlama gelebilecek şekilde kullanılmış, kurmaca bir yazıdır.

D) Betimleme yöntemiyle anlatımda görselliğin öne çıkarıldığı sanatsal bir yazıdır.

E) Bir konuyla ilgili bilginin verildiği, öğretici bir metindir.

